

Literatuurlijst humanisme, levensbeschouwing en religie

Doelgroep	Aankomende studenten masteropleiding Humanistiek
Academisch jaar	2022-2023
Contactpersoon	Prof. dr. Gaby Jacobs, te bereiken via I.Beyer@uvh.nl
Praktische vragen	OSZ@uvh.nl

De thema's humanisme, levensbeschouwing en religie hebben een centrale plek in het onderwijs van de bachelor- en masteropleiding Humanistiek. Onderstaand twee literatuuroverzichten die een goede inleiding bieden in deze thema's. Centrale begrippen en perspectieven in de literatuur worden in de masteropleiding Humanistiek bekend verondersteld. We raden aankomende studenten die zich niet eerder verdiept hebben in deze thema's of hun kennis willen opfrissen dan ook dringend aan om zich op basis van beide literatuurlijsten voor te bereiden op de opleiding.

1. Humanisme

Deze teksten vormen een goede kennismaking met het humanisme en centrale begrippen in de humanistiek.

- Derkx, P. (2011). *Humanisme, zinvol leven en nooit meer ouder worden*. Brussel: Vub Press. Met name de hoofdstukken over humanisme als zingevingkader en de zeven componenten van zingeving.
- Alma, H. & Anbeek, C. (2013). Worldviewing competence for narrative interreligious dialogue: A humanist contribution to spiritual care. In: *Multifaith Views in Spiritual Care*. D.S. Schipani, Ed. Ontario: Pandora Press, pp. 131-149
- Derkx, P. (2015) The Future of Humanism in: Copson, A. and Grayling, A.C. (eds) *The Wiley Blackwell Handbook of Humanism*. Chichester, West Sussex, UK: John Wiley & Sons Ltd. pp.426-439
- Vanheste, J. (2007). *Humanisme en het avondland: de Europese humanistische traditie*. Budel: Damon.

2. Levensbeschouwing en religie

Hieronder volgt de literatuurlijst voor de bachelor cursus 'Inleiding theorie en geschiedenis van de levensbeschouwing', die ook voor premasterstudenten verplicht is.

- Kate, L., Poorthuis, M. J. H. M. (red.) (2017). *25 eeuwen theologie: teksten, toelichtingen*. Amsterdam: Boom.
Het boek *25 Eeuwen theologie* vormt een van de rode draden door de bachelor-1 cursus. Het is een voor een breed geïnteresseerd publiek geschreven boek, met een sterke educatieve inslag. Het is met name geschikt voor hoger onderwijs. Dit boek geeft je de basiskennis die nodig is om inzicht te verwerven in de betekenissen van humanisme door de geschiedenis heen, met een focus op de relaties tussen humanisme en religieuze levensbeschouwelijke tradities. De hoofdstukken bestaan telkens uit een inleiding in de denker, en een fragment van de denker. De inleidingen helpen je om wegwijs te worden in het navolgende tekstfragment. Lees de Inleiding van *25 Eeuwen theologie* in elk geval. Dit is een stevig artikel dat inleidt in de 'axiale theorie', en voorts diverse kwesties ter sprake brengt: wat zijn mythen? Wat is theologie? Wat religiestudies? Waarom kent de islam een andere tijdsindeling dan het christendom? etc.
De intermezzo's tussen de negen delen van het boek helpen je om de chronologische lijn van de

25 eeuwen te volgen. Het boek kent ten slotte ook een uitgebreid navigatiesysteem en register; zie de 'korte leeswijzer' op p. 33.

- Smart, N. (1998). *The World's Religions*. Cambridge: Cambridge University Press. 'Introduction', pp 10-28.
Deze tekst van Ninian Smart vormt ook een rode draad van de bachelor-1 cursus. Smart heeft veel aandacht voor de westerse, joods-christelijke en islamitische religies, maar omdat Smart kritisch is over de meeste studies op het gebied van de vergelijkende godsdienstwetenschappen, die vanuit een westerse blik naar religie kijken, betreft hij met extra nadruk ook niet-westerse tradities in zijn werk, zoals de boeddhistische en hindoeïstische, maar soms ook de Afrikaanse religies. De zeven dimensies die Smart in zijn 'Introduction' als een model presenteert om religies te kunnen analyseren en interpreteren, worden door hem op een heel levendige manier besproken: hij gebruikt talloze voorbeelden uit bijna elke denkbare traditie. De *typologie* van zeven dimensies moet je telkens goed voor ogen houden om zijn betoog te volgen.
- Ten Kate, L. (2015). Sacraliteit en seculariteit. Over de complexe relatie tussen humanisme en religie. In M. Van de Bossche & G. Coene (Red.), *Vrij(heid) van religie* (pp. 45–84). Brussel: VUB Press.
Ten Kate's hoofdstuk in de bundel *Vrij(heid) van religie*, 'Sacraliteit en seculariteit', is een ander soort wetenschappelijk tekst: het is tegelijkertijd een overzicht van een actueel wetenschappelijk en maatschappelijk debat, én een commentaar daarop en analyse daarvan, én een experimentele verkenning van een niet voor de hand liggende samenhang, die tussen humanisme en religie. Ten Kate's tekst vormt ook een aanvulling op de Inleiding in het boek *25 Eeuwen theologie* (thema's: axiale tijd, verhouding humanisme-religie, nieuwe visies op de moderne seculiere samenleving en op het joods-christelijke geloof).
- Ljamai, A. (2017) Het debat over humanisme en islam binnen de westerse context. *Waardenwerk* 2017-69 (pp. 129-145).
Ljamai's tekst 'Het debat over humanisme en islam binnen de westerse context' is vergelijkbaar met Ten Kate's 'Sacraliteit en seculariteit'. De tekst is een presentatie van en een commentaar bij een actueel wetenschappelijk en maatschappelijk debat: dat over de plaats van de islam in westerse samenlevingen.